

بنده زائد میدانم در ماده ۴۴ مینویسد اگر یکی از اعضاء دائمی مرتکب تقصیری شود که موجب سلب شرافت و حیثیت او گردد از عضویت شورای دولتی منفصل خواهد شد این يك عبارتی است که تطبیق آن با مصادیق بدون محاکمه در محکمه عمومی خیلی مشکل است و پس از آنکه در ماده ۴۳ و پیش بینی کرد که اگر شورای دولتی يك نفر از اعضاء را صالح ندانست پیشنهاد انفصال دائمی او را مینماید دیگر این ماده با این اجمال ضرورتی ندارد و بدون رسیدگی به تقصیر و به شخص آن بر هیئت حاکمه این ماده اصلا موضوعی ندارد برای اینکه مقصود را ماده قبل پیش بینی کرده است لذا بنده این ماده را زائد میدانم

مخبر - نظر نماینده محترم در ماده ۴۵ کاملاً تأمین شده است برای اینکه در آن ماده مینویسد در مورد ماده قبل تقاضای تعقیب عضو متهم از طرف مقام ریاست وزراء یا رئیس کل شورای دولتی بعمل آمده و مجمع عمومی شورای دولتی بر حسب تقاضای مذکور به تقصیر متهم رسیدگی نموده در صورت ثبوت حکم انفصال را خواهد داد

رئیس - ماده ۴۵ قرائت میشود (بشرح ذیل خوانده شد)

ماده ۴۵ در مورد ماده قبل تقاضای تعقیب عضو متهم از طرف مقام ریاست وزراء یا رئیس کل شورای دولتی بعمل آمده و مجمع عمومی شورای دولتی بر حسب تقاضای مذکور به تقصیر متهم رسیدگی نموده و در صورت ثبوت حکم انفصال را خواهند داد

رئیس - مخالفی نیست ماده ۴۶ (بشرح ذیل قرائت شد)

تعقیب مشاورین دائم و یا رئیس دارالانشاء بجهت ارتکاب جنحه و یا جنایت قبل از هیئت عمومی شورای دولتی بعمل آمده و بمطابق مدلول ماده ۱۸۸ اصول محاکمات جزا و بطوری که برای اعضاء محاکم استیناف مقررات محاکمه خواهد شد

رئیس - آقای حائری زاده (اجازه)

حائری زاده - ماده ۴۵ و ۴۶ تقریباً يك حق برای اعضاء شورای دولتی قائل شده که در تقصیراتی هم که مرتکب شوند بین آنها و سایر مردم فرق گذارده شود در صورتیکه سایر اشخاص اگر مرتکب جنحه یا جنایتی شدند و تقصیری کردند محتاج باینکه از طرف رئیس دولت یا رئیس شورای دولتی تعقیب شوند نیستند بلکه محاکم

عمومی باید آنها را جلب و تحت محاکمه بکشد در این صورت بمقتضای بنده صفت ممتاز درست کردن در مملکت کار خوبی نیست

مخبر - بصرف کلمه امتیازی که آقای حائری زاده فرمودند امتیازی در اینجا متوجه کسی نمیشود البته يك نفر از اعضاء و مشاورین دائم شورای دولتی وقتی مرتکب تقصیری شدند اگر آن تقصیر مطابق ماده ۴۴ موجب سلب شرافت و حیثیت او شود

مطابق ماده ۴۵ شورای دولتی او را محاکمه میکند و در صورت ثبوت حکم انفصال او را میدهد و اگر مرتکب جنحه و جنایتی بشود مطابق ماده ۱۸۸ اصول محاکمات جزائی بمحکمه جزا مراجعه خواهند کرد تا محاکمه شود و غیر از این راهی ندارد ولی اگر بعضی اشخاص را در صورت ارتکاب تقصیر محاکمه نمایند و بعضی دیگر را محاکمه نکنند آنوقت طبقه ممتاز موجود میشود بنابراین در اینجا هیچ امتیازی برای اعضاء شورای دولتی قائل نشده اند مثلاً عضوی که شورای دولتی باشد و مشاور دائم هم نباشد وقتی مرتکب جنحه یا جنایتی شد باید محاکمه محاکمه و مجازات شود

رئیس - ماده ۴۷

(بمضمون ذیل خوانده شد)

ماده ۴۷ - طرز جریان امور در شورای دولتی مطابق نظامنامه خواهد بود که در مجمع عمومی شورای دولتی با کثرت تصویب و بصدقه های موشی موشی شده باشد

رئیس - مخالفی ندارد؟

(گفتند خیر)

رئیس - ماده ۴۸

(باین ترتیب خوانده شد)

ماده ۴۸ طبقه رسیدگی بمظلماتی که مطابق فقره نهم ماده ۳۳ و ۳۴ شورای دولتی رجوع میشود بر طبق نظامنامه خواهد بود که در مجمع عمومی شورای دولتی تصویب و بصدقه ملوکانه موشی موشی شده باشد و در این نظامنامه اصل عمده قواعدی که در اصول محاکمات حقوقی برای رسیدگی بدعاوی مقررات رهايت خواهد شد

مخبر - اینجا کلمه اصل اشتباه شده باید اصول نوشته شود

رئیس - اصلاح میشود ۰ ماده ۴۹ (بطریق آتی خوانده شد)

ماده ۴۹ - به مجرد شکایت بشورای دولتی موجب تعطیل امر و یا اقدامی که موجب شکایت شده است نمیشود مگر در مواردی که استثناء خود شبهه ظلمات و توقیف امر را لازم بدارد و این در صورتی خواهد بود که از اجرای امر تولید خسارات جبران ناپذیری معین باشد

رئیس - مخالفی ندارد؟

(اظهار شد خیر)

رئیس - ماده ۵۰

(بشرح ذیل قرائت شد)

ماده ۵۰ برای رسیدگی و رفع کلیه اختلافات راجعه بصلاحت که ممکن است بین محاکم قضائی از یک طرف و ادارات دولتی و یا محاکم اداری از طرف دیگر تولید شود فقط بمحکمه اختلاف تشکیل میگردد

رئیس - آقای مدرس

(اجازه)

مدرس - چون در این لایحه مطالبه نکرده ایم تقاضای بنده این است که موکول بجلسه دیگر شود و اگر بنا شود همینطور

بخوانیم و بگذریم چیز خوبی نخواهد بود

رئیس - ۵ ماه پیش از این طبع و توزیع و جزو دستور هم گذارده شده بود و بقیه برای فردا شب

معاون وزارت عدلیه - چند فقره

لایحه بود که وزارت عدلیه میخواست تقدیم مجلس نماید و چون کمیسیون عدلیه معین نشده بود همینطور معوق بود بالفعل که آقایان کمیسیون عدلیه را انتخاب کرده اند لایحه را تقدیم میکنم

(در این موقع جمعی از نمایندگان خارج شدند)

رئیس - آقایان تشریف ببرند تا دستور معین شود

(خطاب بمعاون وزارت عدلیه)

این لایحه راجع بعدلیه است؟

معاون وزارت عدلیه بلی

رئیس - تقاضای دیگری غیر از راجع بکمیسیون ندارد؟

معاون وزارت عدلیه - يك فقره از

این لایحه که راجع باختیارات کمیسیون است اگر بکمیسیون اختیارات داده شود بهتر است

دیگر اینکه تقاضایم زودتر جزو دستور گذارده شود

رئیس - جزو دستور فردا شب میشود تا تکلیفش معلوم شود

دستور فردا شب اولاً بودجه ایت ثبیل وزارت خارجه کمیسیون بودجه هم تا فردا شب البته راپرت خواهد داد

۲ لایحه شورای دولتی ۳ تقاضای وزارت عدلیه که آقای معاون پیشنهاد کرده اند حالا برای اینکه خاطر آقایان مطلع باشد قرائت میشود قرائت میشود

(بشرح ذیل قرائت شد)

مقام محترم مجلس شورای ملی شیداالله ارکانه - بطوری که خاطر اغلب نمایندگان در قوانین موقتی عدلیه و مخصوصاً در قانون اصول تشکیلات و اصول محاکمات حقوقی نواقص و یا زوائد و ابهاماتی موجود است که در عمل تولید مشکلات نموده و موجب بطور بطور جریان دعاوی را در پیشگاه محاکم صالحه فراهم میسازد و برای رفع معایب مزبور دولت ناگزیر از این است که در قوانین مذکور تجدیدنظر کرده و علاوه برای تکمیل نواقص و دواير قضائی لایحه جدیدی بمجلس شورای ملی پیشنهاد کند

در تعقیب همین نظریه وزارت عدلیه باستعانت اشخاص متخصص و بصیر مشغول تجدیدنظر در قوانین موجوده و تهیه لایحه قانونی جدید می باشد و چون غالب قوانین راجعه بعدلیه در دوره دوم تقنینیه فقط به تصویب کمیسیون عدلیه مجلس شورای ملی رسیده است و البته مناسب و مقتضی است که اصلاحات منظوره در آنها پس از تصویب

کمیسیون مزبور بموقع اجرا در آید تا کلیه آن قوانین بمجلس شورای ملی برسد و بهمین لحاظ مطابق قانون (۲۵ دلو ۱۳۰۰) این اختیار برای مدت ۶ ماه بکمیسیون عدلیه داده شده بود و چون مدت اعتبار مزبور منقضی گشتند و هنوز لایحه مقتضیه تماماً پیشنهاد نگشته است لذا وزارت عدلیه ماده واحده ذیل را پیشنهاد و تصویب آنرا از مقام منبع تقاضا مینماید

ماده واحده - چون به وزیر عدلیه اجازه داده میشود که کلیه قوانینی را که بمجلس شورای ملی پیشنهاد مینماید و تصویب کمیسیون عدلیه مجلس شورای ملی موقتاً بموقع اجرا گذارده و پس از آزمایش آنها در عمل و تکمیل نواقص ثانیاً برای تصویب بمجلس شورای ملی پیشنهاد نماید لهذا اختیاری که مطابق قانون ۲۵ دلو ۱۳۰۰ بکمیسیون عدلیه مجلس شورای ملی داده شده بود تا آخر دوره چهارم تقنینیه تجدید و تمدید نمیشود

رئیس - این مسئله جزو دستور فردا شب خواهد شد

آقا سیدفاضل اجازه

آقا سیدفاضل - بنده خواستم یادآوری کنم که راجع بنمایند بهرین مکرر اینجا مذاکره شود در چند شب قبل هم بنده یادآور شدم و مجلس هم موافقت کردند که بماند برای چند شب بعد حالا چون بنادر مشغول انتخابات هستند چنانچه مجلس موافقت بفرماید قبل از شروع بدستور فردا شب یگرانی هم راجع بنمایند بهرین داده شود

رئیس - آقای آقا میرزا علی کازرونی

(اجازه)

آقا میرزا علی - عرض بنده هم همین است

رئیس - پس جزو دستور میشود (مجلس ۶ ساعت و نیم از شب گذشته ختم شد)

رئیس مجلس مؤتمن الملک

جلسه ۲۷۲

صورت مشروح مجلس

لیله چهارشنبه ۲۹ رمضان

۱۳۴۱ برابر ۲۶ ثور ۱۳۰۲

(مجلس چهار ساعت از شب گذشته

بریاست آقای مؤتمن الملک تشکیل گردید)

صورت مجلس لیله یکشنبه ۲۳

نور را آقای امیر ناصر قرائت نمود

رئیس - آقای آقا سید یعقوب (اجازه)

آقا سید یعقوب - بنده هم راجع

صورت جلسه عرضی دارم و هم راجع

مطلب دیگر که قبل از دستور باید به

آقایان برسانم

اما در موضوع صورت مجلس آقای احتشام الدوله بطوریکه مطلع هستم حاکم مراق شده اند و تلگرافاتشان هم مغایره شده است شاید هم رفته باشند حاکم سابق هم آمده است محض تذکر آقایان عرض کردم قسمت دیگر را هم بعد عرض میکنم. رئیس - آقای حاج میرزا عبدالوهاب (اجازه)

حاج میرزا عبدالوهاب - در جلسه گذشته بنده عرض کردم که خیلی از مواد قانون استخدام اجرا نشده و در صورت جلسه نوشته نشده است لذا میکنم این جمله هم درج شود.

رئیس - این ایرادی که فرمودید از قرار معلوم خارج از موضوع بود در این صورت کمان نمیکند در جشن هم چندان مفید باشند

آقای میرزا یانس

(اجازه)

میرزا یانس - بنده را جزء غائبین بی اجازه نوشته اند در صورتیکه بنده قبلاً از مقام ریاست استعجازه کرده بودم. رئیس - بلی صحیح است.

آقای مدرس

(اجازه)

مدرس بنده خواستم يك چند کلمه که به عقیده خود خیلی اهمیت دارد در موضوع پریش عرض کنم:

البته مملکت اصل مبنایش ملت است حقیقت مملکت عبارتست از ملتی که در آن مملکت جمع شده و تعیش میکنند دولت البته يك خدمتی را از جانب ملت وظیفه دار است.

مجلس شورای ملی عبارت است از مجموع ملت آن مملکت و حقیقتاً تمام ملت در مجلس شورای ملی جمع اند عظمت ملت همان عظمت مجلس شورای ملی است. هر ملتی بزرگواری و عظمتش بسته به عظمت و فلاح مجلس شورای ملی او است پس هر کس ملتی را بزرگ و با عظمت بخوانند باید مجلس شورای ملی او را هم بزرگ و با عظمت بخواند و لو مجلس مشتمل بر مثل منی باشد که شاید قدر و قابلیت نداشته باشد و لکن چون عضو مجلس شورای ملی هستم لهذا خیلی بزرگ و بزرگواری قانون اساسی مملکت هم این پیش بینی را کرده است مثل اینکه عظمتی که مجلس شورای ملی دارد کاملاً رئیس مجلس شورای ملی مظهر آن عظمت است

(صحیح است)

و حال آنکه يك فرد از افراد ملت است لکن چون رئیس مجلس شورای ملی است و مجلس شورای ملی نماینده کامل تمام ملت است آن رئیس هم نماینده تمام ملت است

(صحیح است)

پریش که آقای رئیس تشریف نیاوردند

(البته مسبوق شده اند) که آقایان نمایندگان به حسب وظیفه تشریف آوردند قبل از آنکه وقت مجلس بشود يك وقایعی در محوطه مجلس اتفاق افتاد که خیلی من متأسف هستم و این وقایع ناگوار ما را بخوبی معرفی نمائید. ما میدانیم ملت ایران و منور الفکر و آن کسانی که البته ترقی ایران و مملکت را خواهند راضی باینگونه وقایع و وضعیات نیستند و اینگونه وقایع مستند بقاصرين از افراد است یعنی آنهایی که مال اندیش نیستند. آنهایی که اهل فکر نیستند.

اگرچه به مقتضای انتظامات داخلی مجلس مقتضی بود سختگیری شود لکن در غیاب آقای رئیس در هیئت رئیس با آقایان مذاکره شد ولی صلاح دیده نشد که متعرض قاصرين از افراد بشویم لیکن باید در این مقام رسمی اظهار کنیم که از این گونه وقایع و حوادث کمال تأسف را داریم (صحیح است) و امیدواریم که افراد ملت کاملاً بدانند که اینگونه اعمال پسندیده نیست و تکرار نشود چه مجلس شورای ملی هر چه بزرگتر و باجالات تر باشد از برای پیشرفت امور مملکت و سیاست داخله و خارجه مملکت انفع است. نباید يك نظر های جزئی را منظور داشت و يك منافع کلی را از دست داد من که از مخالفین دولت حالبه هستم اینگونه مطالب را مستند بکسی نمیدانم و دولت های خودمان را اعظم و اجل میدانم از اینکه راضی باینگونه مطالب باشند و لکن چون تمام ماها باید باین مقام مقدس و باجالات مجلس شورای ملی علاقمند باشیم از این جهت از مسامحه و اهماال دولت در جلوگیری از این وقایع کمال تأسف را دارم که چرا دولت و مأمورین دولت نباید ملتفت باشند و جلوگیری نمایند تا اینگونه وقایع اتفاق نیفتد.

رئیس - آقای آقا سید یعقوب

(اجازه)

آقا سید یعقوب - بنده خواستم عرض کنم راجع به تلگرافات داخله يك قرار دادهائی بسته شده بود که بنامش بمجلس پیایند و کمیسیون فوائد عامه تشکیل شده و در آن باب يك نظری بنمایند و راپرت آنرا بعرض نمایند کان برسانند بنده چون در کمیسیون عریض مشغول خدمت هستم برای استحضار خاطر آقایان عرض میکنم که يك جدیدی در این باب بنمایند. راجع به تلگرافات یکمرتبه می بینید که يك تلگرافی باسیم کمیانی میاید و يك مسائلی را بیان میکند که واقعا اگر کسی در کمیسیون باشد کمان میکند آن محل آتش گرفته است و تمام در بدر شده اند بعد از آن يك تلگراف دیگری باسیم ایرانی میاید و مطالب تلگراف سابق را به کلی تکذیب میکند مثلاً این تلگرافی که الان در دست بنده است باسیم کمیانی آمده و نوشته شده که ای داد و

بیداد بوشهر چه شد. خراب شد. ای امان تجارت بوشهر از بین رفت. پس از آن تجار محترم بوشهر بر میدارند و تلگراف میکنند که همچو وقایعی واقع نشده دروغ است و ما ابداً اطلاع نداریم خوب است آن کسانی که این تلگرافات را مغایره میکنند بما بشناسانید و اطلاع بدهید که کی ها هستند.

بنابر این خواستم بعرض مجلس شورای ملی برسانم که این سیم کمیانی که این تلگرافات را توسط او مغایره میکنند در تحت مسئولیت کیست و این تغییرات چه چیز است که يك دفعه بعضی تلگرافات جعلی بما مغایره میکنند بعد به عکس آن میرسد آیا این مسئله در تحت يك قراردادی است یا نه؟ و آیا این قرار داد در زمان فترت بسته شده؟ یا گوی بسته شده؟ آخر ما تا کی به بدبختیهای زمان فترت گرفتار باشیم خلاصه اگر قرار دادی در این خصوص هست به مجلس نوشته تا بمجلس در این باب اقدامی بنمایند و سیم کمیانی را در تحت نظر وزیر مشغول قرار بدهد که هر کسی به مهر جعلی نیاید و يك تلگرافات دروغی باسیم کمیانی مغایره نماید. بدبختی هم اینست که چون سیم کمیانی متعلق باجنبی است بیشتر باو اهمیت داده میشود در صورتیکه عین دروغ و غیر واقع است خواستم بعرض مجلس برسانم که در این باب يك تصمیمی اتخاذ بفرمایند و اگر چنانچه مصلحت باشد زودتر کمیسیون فوائد عامه را تشکیل بدهند تا باین قرار دادها رسیدگی نموده يك اصلاحی در این باب بنمایند.

رئیس - آقای میرزا یانس

(اجازه)

میرزا یانس - بنده عرضی ندارم. رئیس - پیشنهاد هیئت دولت راجع به قوانین عدلیه قرائت شده پس از آن در آن خصوص مذاکره و اخذ رأی می شود.

(آقای امیرناصر پیشنهاد فوق

را بشرح ذیل قرائت نمودند)

مقام محترم مجلس شورای ملی

شیدالله ارکانه

بطوریکه خاطر اغلب نمایندگان محترم مسبوق است در قوانین موقتی عدلیه و مخصوصاً در قانون اصول تشکیلات و اصول محاکمات حقوقی نواقص و بازواید و ابهاماتی موجود است که در عمل تولید مشکلاتی نموده و موجبات بطور جریان دعاوی را در پیشگاه محاکم صالحه فراهم میسازد و برای رفع معایب مزبور دولت ناگزیر از این است که در قوانین مذکور تجدید نظر کرده و علاوه برای تکمیل نواقص و دوائر قضائی لوایح جدیدی بمجلس شورای ملی پیشنهاد کند در تعقیب همین نظریه وزارت عدلیه باستعانت اشخاص متخصص و بصیر مشغول تجدید نظر در قوانین موجوده

و تهیه لوایح قانونی جدید میباشد و چون غالب قوانین راجعه به عدلیه در دوره دوم تقنینیه فقط بتصویب کمیسیون عدلیه مجلس شورای ملی رسیده است و البته مناسب و مقتضی است که اصلاحات منظوره در آنها نیز پس از تصویب کمیسیون مزبور بموقع اجراء درآید تا کلیه آن قوانین بتصویب مجلس شورای ملی برسد و بهمین لحاظ مطابق قانون ۲۵ دلو ۱۳۰۰ این اختیار برای مدت ۶ ماه بکمیسیون عدلیه داده شده بود و چون مدت اعتبار مزبوره منقضی گشته و هنوز لوایح تقنینیه تماماً پیشنهاد نگشته است لذا وزارت عدلیه ماده واحده ذیل را پیشنهاد و تصویب آنرا از آن مقام منیع تقاضا مینماید.

ماده واحده - چون به وزیر عدلیه اجازه داده میشود که کلیه قوانین را که بمجلس شورای ملی پیشنهاد مینماید بعد از تصویب کمیسیون عدلیه بمجلس شورای ملی دقیقاً به موقع اجراء گذارده و پس از آزمایش آنها در عمل و تکمیل نواقص ثانیاً برای تصویب بمجلس شورای ملی پیشنهاد نماید لهذا اختیاری که مطابق قانون ۲۵ دلو ۱۳۰۰ بکمیسیون عدلیه مجلس شورای ملی داده شده بود تا آخر دوره چهارم تقنینیه تجدید و تمدید میشود.

محل مهر و امضاء رئیس الوزراء مهر

و امضاء وزیر عدلیه

رئیس - آقای آقا سید یعقوب

(اجازه)

آقا سید یعقوب - چنانچه خاطر آقایان مستحض است بنده در باب اینکه يك کمیسیون مختار باشد یعنی يك اختیاراتی باو داده شود که يك قوانینی را در تحت نظر بگذارد و بگذراند در مجلس شورای ملی مخالفت کردم و الان هم مخالفت میکنم و مخالفتی از این راه است که معنای قوانین معنای حکومت شوروی و معنی اینکه قوانین باید در تحت نظر آقایان نمایندگان بگذرد برای این است که در اطراف آنها مذاکره و مباحثه شود یعنی اگر نقصانی در آنها هست تکمیل شود و در دوره دوم مجلس يك کمیسیون عدلیه تشکیل شد که بنده نبودم و مختار نبودم يك قوانینی را دیدند و گذراندند بعد چون در آن موقع وقایعی برای مجلس پیش آمد و آن بدبختی که از طرف شمال بایران متوجه شد گفتند آن قانونها همانطور که از کمیسیون گذشته بموقع اجرا گذارده شود

ولی آن فلسفه و محظوری که در آن وقت بود بحمدالله حالا نیست هر يك از نمایندگان حق دارند در قوانینی که برای اصلاح حال ملت وضع میشود نظر میکنند مطالعه کنند مباحثه کنند و مذاکره در آنها بنمایند تا آن قانون تکمیل و تنقیح شود و حسن جریان داشته باشد و موافقی در جریان

نداشته باشد علت اینکه این قانون تشکیلات سرعت جریان پیدا نکرده است و بموانع برخورد است برای این است که از نظر هشت نه نفر از اعضای کمیسیون گذشته است برخلاف اینکه قانون باید در مجلس بیاید و تحت شور واقع شود و در روزنامه جات نوشته شود و نظریات مردم در آن متوجه بشود تا رفع نواقص آن قانونی بشود زیرا ماها که معصوم نیستیم البته خطا میکنیم اشتباه میکنیم ملت در روزنامه جات مینویسد و ما را تنبیه میکنند

رفع نواقص میشود این است که بنده مخالف هستم که بیک کمیسیون اختیار داده شود که بیک قانونی بنویسد. آنوقت بگویند قانون مجلس شورای ملی است و ملت باید اطاعت از آن قانون بکند بعقیده بنده ملت اطاعت از چنین قانونی نمیکند.

رئیس - آقای مدرسی مخالفند مدرس - بلی رئیس - آقای حاج شیخ اسدالله موافقند ؟

حاج شیخ اسدالله - بلی با تصدیق اصل قضیه که قوانین باید تماماً از تصویب مجلس شورای ملی بگذرد ولیکن با مشکلاتی که در پیش است و با کمی مدت کوتاهی دیگر برای مجلس باقی نیست و با اینکه اصل قانون اصول تشکیلات و اصول مجامعات عدلیه اساساً از کمیسیون تصویب آن گذشته است و بر حسب رأی مجلس شورای ملی وقتاً اجرا میشود بنده اصلاحاتی را که در ظرف چندین سال بمعرض نمایش و تجربه در آمده و متخصصین و اهل بصیرت در عدلیه تجربه کرده اند که یکی از آنها آقای ذکاءالملک وزیر امور خارجه باشد و آقای حاج سید نصرالله و سایر متخصصین آنها را حکماً دقت کرده اند و حالا اگر آنها را به همین حال بگذاریم با یک مشکلاتی که برای مردم در جریان امور عدلیه امروز در پیش است و همه آقایان میدانند بواسطه نواقصی که این قوانین دارند چقدر مردم در زحمت هستند بنده معتقد هستم که مجلس شورای ملی نسبت باصلاحاتی که در نظر گرفته شده و دولت آنها را اصلاح کرده با نظر متخصصی اجازه بدهد کمیسیون عدلیه آنها را در تحت نظر در آورده و آن اصلاحات را کاملاً دقت کند یک وسائل تسهیلی در تشکیلات و اصول مجامعاتش نباید که اسباب تسهیل مجامعات فراهم شود و بنده تصور میکنم که خود این یک خدمتی هست بعدلیه اگر بنای باشد آقایان بنظر داشته باشند که این قوانین و این اصلاحاتی که در نظر گرفته شده بکمیسیون برود و از کمیسیون بمجلس بیاید و دوشور شود آن وقت بموقع اجرا گذارده شود کمی مدت مجلس موفق باین مقصود نمیشویم این است که بنده معتقد هستم که آن نواقصی که در قوانین اصول مجامعات و تشکیلات عدلیه هست باید بکمیسیون

عدلیه کاملاً آن نواقص را مرتفع و اصلاح کند

و پس از آنکه اصلاح کرد باز در موقع عمل ممکن است نواقص ایجاد شود که باید آن نواقص در ثانی پیشنهاد شود و البته قوانین در موقع عمل باید نواقص مرتفع شود این است که بنده معتقدم که باید اختیار بکمیسیون عدلیه داده شود که بکمیسیون عدلیه اظهار نظر کند و این ترتیب اسباب تسهیل خواهد شد و مشکل تر نمیشود

رئیس - آقای آقامیرزا علی کازرونی (اجازه)

میرزا علی - اصولاً بر طبق صراحت قانون اساسی قانون در صورتی قانونیت خواهد داشت که در مجلس علنی مطرح شده باشد و از تصویب مجلس گذشته باشد و بنده هر چه تصور کردم دیدم ما وکیل در توکیل نیستیم و نمیتوانیم وکالت بیک عده دیگر بدهیم که آنها وضع قانون بکنند باین دلیل بنده هیچ مجوزی برای خود نمیبینم که قبول کنم که قانون بکمیسیون برود و کمیسیون تصویب کند و بموقع اجرا گذارند اما در خصوص کلمه موقت که سابق گفته شده و حالا هم گفته میشود بنده می بینم یک کلمه در غیر محل و مورد خودش استعمال میشود موقت عبارت از این است که در یک قانونی مدت معین کنند نه اینکه مقصود از موقت نوشتن کلمه موقت باشد زیرا معلوم است هیچ قانونی غیر از قانون شرع مقدس مؤید نیست تمام قوانین بیک اعتبار موقت اند و چون قانونی که برای عدلیه گذشته چه سابق و چه لاحق و آن اسم موقتی که باور دارند چنانچه میبینید هفده سال موقتش گذشته و ممکن است سه هفده سال دیگر که پنجاه و یکسال بشود از موقتش بگذرد و باز هم باسم قانون موقت باقی باشد و اگر چنانچه معنای موقت این است پس فرق بین این قانون و سایر قوانین چیست؟ بملاوه این قانون بموقع اجرا میآید اگر چنانچه غلط باشد حقوق مردم را ضایع نمیکند در هر صورت بنده به وجهت باین قانون مخالفم یکی اینکه وکیل در توکیل نیستیم و نمیتوانم اجازه بیک کمیسیون بیاک عده بدهم که آنها وضع قانون کنند و علاوه قانون اساسی هم این اجازه را بمانداده و خارج از حدود ماضی و ثانی برای این کلمه موقت است که مصداق ندارد چون مدت برایش معین نشده و بلی اگر چنانچه مینوشت برای مدت ۶ ماه یکسال برای امتحان در معرض عمل آید دیگر این کلمه موقت را هم لازم نداشت همینقدر که مدت برایش معین میشد آن موقت بود.

رئیس - آقای مساوات (اجازه)

مساوات - بنده موافقم از این نقطه نظر است که تمام وزارتخانه ها بدون قانون هیچ کاری نمیتوانند بکنند مخصوصاً عدلیه اگر قانون نداشته باشد بکلی فلج خواهد شد و اگر بخواهند تمام مواد قانون عدلیه را از مجلس بگذرانند کما نمیکنم در این دوره

تا دوره دیگر بتوانند از مجلس بگذرانند و همین جهت بوده که تاکنون موفق نشده اند از مجلس بگذرانند و ناچار شده اند در دوره دوم قوانین را بطور موقت بموقع اجراء بگذارند حالا هم با این قانون را پس از تصویب کمیسیون بموقع عمل و اجرا بگذارند تا اینکه این قانون بموقع امتحان آمده و معایش معلوم شود شاید پس از معلوم شدن معایش رفع آن معایب بشود این بود که در مدتی که آقای مشیرالدوله زمامدار بودند بایشان عرض کردم در این مدت یک معایبی در قوانین عدلیه دیده شده که بیشتر معایب آن قوانین بواسطه نواقص آنها هست خوب است آنها را پیشنهاد نمایم بمجلس بگذرد فرمودند شما همین نواقص قوانین عالی را که عدلیه دارد از قبیل ثبت اسناد و غیره بگذارید باقی پیشکش شما صحیح هم فرمودند چون ممکن نیست مجلس بتواند تمام مواد را بیاورد و بگذارد و از آن طرف اگر آن قانون را بیاورند و نگذارند عدلیه بحال فلجی باقی میماند و همه روز هم شکایات زیاد و بیشتر میشود و بیشتر شکایات بواسطه عدم تناسب مواد قانون و نواقص آنها است و مردم تمام تقصیرات را بکردن اجرا می اندازند در صورتیکه بهیچوجه اینطور نیست بهر حال بنده لازم میدانم که مجلس اجازه دهد که این کمیسیون بآن مواد رسیدگی کند و اگر چنانچه مجلس لازم بداند که چند نفر دیگر از متخصصین اضافه کند بر اعضاء کمیسیون عدلیه برای اینکه این قوانین زودتر بگذرد بنده مانع نیستم بسته بنظر مجلس است ولی از مجلس باین زودی نخواهد گذشت

رئیس - آقای مدرس (اجازه)

مدرس - بنده با اصل مطلب مخالف نیستم ولی در این پیشنهاد و کیفیت که از این پیشنهاد می فهمم هم چون میفهمم که این حق مال کمیسیون عدلیه خواهد بود بطور مطلق اگر دائره را تضییق کنند و اختصاص بدهند فقط بکمیسیون عدلیه این دوره بنده بهیچوجه مخالفتی ندارم و اگر مرادشان مطلق کمیسیون عدلیه باشد مخالفم پیشنهاد تصریح شده که تا آخر دوره چهارم معلوم است مقصود همین کمیسیون است که در همین دوره مجلس شورای ملی است (گفتند مذاکرات کافی است) رئیس - مذاکرات کافی است (جمعی بلی کافی است)

رئیس - ماده واحد مجدداً قرائت میشود و رای میگیریم

(ماده واحد پیشنهادی وزیر عدلیه بمضمون ذیل قرائت شد) ماده واحد - چون بوزیر عدلیه اجازه داده میشود که کلیه قوانینی را که بمجلس شورای ملی پیشنهاد مینماید بعد از تصویب

کمیسیون عدلیه مجلس شورای ملی موقتاً بموقع اجرا گذارده و پس از آزمایش آنها در عمل و رفع نقایص ثانیاً برای تصویب بمجلس شورای ملی پیشنهاد نمایند لهذا اختیاری که مطابق قانون ۲۵ دلو ۱۳۰۰ بکمیسیون عدلیه مجلس شورای ملی داده شده بود تا آخر دوره چهارم تقنینیه تجدید و تمدید میشود

مجل و امضای رئیس الوزراء

مجل مهر و امضای وزیر عدلیه

رئیس - آقای مساوات ۰ راجع بچه چیز است ؟

مساوات - اصلاح دارم : از حالا تا آخر دوره چهارم

رئیس - از تاریخ تصویب نوشته می شود ولی چون از شب ۲۳ نوراین لوائح را بمجلس تقدیم کرده اند کما نمیکنم باید تاریخ از این زمان باشد

معاون وزارت عدلیه - در این ماده چون کلمه تمدید نوشته شده است و مورد ندارد کما نمیکنم اگر کلمه تمدید حذف شده همان کلمه تجدید نوشته شود بهتر خواهد بود

رئیس - آقای تدین (اجازه)

تدین - اینجا عبارت اینطور نوشته شده :

تکمیل نواقص و حال آنکه این غلط است باید رفع نقایص نوشته شود (گفته شد صحیح است)

معاون وزارت عدلیه - این عبارتیکه در اینجا نوشته شده عین عبارتی است که در ۲۵ دلو تصویب شده

تدین - منافاتی ندارد

رئیس - آقای سیدفاضل (اجازه)

آقا سید فاضل - بنده خواستم مخالف نیستم ولی در این پیشنهاد و کیفیت که از این پیشنهاد می فهمم هم چون میفهمم که این حق مال کمیسیون عدلیه خواهد بود بطور مطلق اگر دائره را تضییق کنند و اختصاص بدهند فقط بکمیسیون عدلیه این دوره بنده بهیچوجه مخالفتی ندارم و اگر مرادشان مطلق کمیسیون عدلیه باشد مخالفم پیشنهاد تصریح شده که تا آخر دوره چهارم معلوم است مقصود همین کمیسیون است که در همین دوره مجلس شورای ملی است (گفتند مذاکرات کافی است)

رئیس - مذاکرات کافی است (جمعی بلی کافی است)

رئیس - ماده واحد مجدداً قرائت میشود و رای میگیریم

(ماده واحد پیشنهادی وزیر عدلیه بمضمون ذیل قرائت شد)

ماده واحد - چون بوزیر عدلیه اجازه داده میشود که کلیه قوانینی را که بمجلس شورای ملی پیشنهاد مینماید بعد از تصویب

کمیسیون عدلیه مجلس شورای ملی موقتاً بموقع اجرا گذارده و پس از آزمایش آنها در عمل و رفع نقایص ثانیاً برای تصویب بمجلس شورای ملی پیشنهاد نمایند لهذا اختیاری که مطابق قانون ۲۵ دلو ۱۳۰۰ بکمیسیون عدلیه مجلس شورای ملی داده شده بود تا آخر دوره چهارم تقنینیه تجدید و تمدید میشود

مجل و امضای رئیس الوزراء

مجل مهر و امضای وزیر عدلیه

رئیس - آقای فتح الدوله (اجازه)

فتح الدوله - سابقاً اختیاراتی به کمیسیون عدلیه سابق داده شده بود که

لواجی که در مدت آن شش ماه به مجلس پیشنهاد میشود بعد از تصویب کمیسیون موقتاً بموقع اجرا گذارند لواجی که

عجالتاً در کمیسیون عدلیه است کما نمیکنم مشمول همان اختیاری است که در سابق داده شده و این نظری که آقای آقا سید فاضل اظهار فرمودند کما نمیکنم محفوظ است و این اختیاری که خواسته اند برای

لواجی است که از حال به بعد تقدیم میشود و البته وزارت عدلیه اختیارات جدیدی لازم دارد برای اینکه لواجی که از این به بعد

تقدیم میکنند پس از تصویب کمیسیون به موقع اجراء بگذارند به این جهت بنده کما نمیکنم راجع به لواجی قبل لازم نیست در اینجا ذکر کنند

رئیس - این ایراداتی را که می فرمائید خوبست پیشنهاد فرمائید تشرای بگیریم پیشنهاد آقای تدین را گویا آقای معاون قبول کردند

پیشنهادی هم از آقای آقامیرزا سید حسن شده است آقای معاون قبول میکنند که لفظ وزیر تبدیل شود به وزارت

معاون وزارت عدلیه - به وزارت خانه اختیار داده نمی شود بلکه به وزیر داده میشود

رئیس - آقای آقا میرزا سید حسن (اجازه)

آقا میرزا سید حسن - نظر باین که گاهی بجران اتفاق می افتد و وزارت خانه وزیر ندارد بنده این پیشنهاد را کردم

رئیس - میفرمائید رای بگیریم آقایانیکه اصلاح آقامیرزا سید حسن را

که لفظ وزیر به وزارت تبدیل شود قبول می میکنند قیام فرمایند

(کسی قیام نکرد)

رئیس - آقای آقا سید فاضل هم پیشنهاد دارند

آقا سید فاضل - خیر پیشنهادی ندارم

رئیس - چون دیگر پیشنهادی نیست ماده قرائت میشود و رای میگیریم

(بشرح سابق با اصلاح پیشنهادی تدین قرائت شد)

رئیس - آقایانیکه این ماده را تصویب میکنند قیام فرمایند

(عده کثیری قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد

لاجه شورای دولتی مطرح است ۰

میخواهید بودجه وزارت خارجه نسبت به سال

ابتئیل مقدم باشد ۰ نسبت به پیشنهادی که

آقای وزیر امور خارجه در چند شب قبل در مجلس کردند به کمیسیون مراجعه شد خبری

رسیده قرائت میشود

(بشرح ذیل قرائت شد)

کمیسیون بودجه قدیم پیشنهاد وزارت

جلیله امور خارجه را که در جلسه نهم تور

تقریب مجلس کرده بود در ۲۳ تور تحت

مذاکره در آورده نظر بر این که حقوق منتظرین

خدمت وزارت خارجه را مجلس مقدس بدون کسر تصویب فرموده

است کمیسیون بودجه موافقت دارد که حقوق

کسر شده از پنج نفر ذیل تأدیبه شود بنا

بر این ماده واحد ذیل را برای تصویب به

مجلس مقدس تقدیم میدارد ۰

جمع کل دیوست و هفتاد و چهار تومان

مؤید الدوله ۵۰ تومان

معاضد السلطان ۵۰ تومان

میرزا اسحق خان ۲۴ تومان

میرزا حسن خان ۵۰ تومان

مفتاح الدوله ۱۰۰ تومان

ماده واحد - وزارت مالیه مجاز است

مبلغ سه هزار و دیوست و هشتاد و هشت

تومان از بابت حقوق پنج نفر فوق درسته

ماضیه ابتئیل از عایدات همان سه وزارت

جلیله امور خارجه پرداخت نماید

(مخبر کمیسیون بودجه قدیم اقبال السلطان)

رئیس - آقای آقا سید یعقوب (اجازه)

آقا سید یعقوب - بنده خودم عضو

کمیسیون بودجه قدیم بودم که انشاء الله

امشب می خواهم استعفا بدهم حالا بعرض

آقایان میرسانم که اصل مسئله چه بوده

است کمیسیون بودجه قدیم قبل از آنکه بنده

وارد شوم مشغول اصلاحاتی شده بوده است

نسبت بشهریه ها و حقوق ها و راجع به

تجاوزاتی که در دوره فترت نسبت به مالیه

مملکت شده بود کمیسیون اقداماتی کرده بود در مجلس شورای ملی هم نسبت بشهریه

و مستمریات قانونی گذشته بود نظر بآن

قانون شهریه و قانون مستمریات که از مجلس

گذشته بود بعضی از حقوق برها و مستمری

گیرها مشمول آن قانون بودند بعد از آنکه

آنها مشمول این قانون میشوند می بینند

این قانون برایشان ضرر دارد و تومانی ۴

قران باید کسر شود آنوقت آمدند بواسیل

متعدد خود را با بیانات و لطافتی خارج

کردند پنج نفر از آنها آن وسائل را

نداشته اند ۰

راجع باین پنج نفر بنده در کمیسیون

بودجه رفتم و مستعضر شدم حرفشان اینست

که اگر آن قانون شهریه و مستمریات بر

قانونیت خود باقی است و باید عمل شود

نسبت بتمام افرادی که در وزارت خارجه

حقوق بر هستند باید نسبت بتمام علی السویه

باشند و اگر بنا باشد قانون نقص پیدا کند

نسبت به ما هم باید نقص پیدا کنند دلیلش

چه چیز است نسبت به بعضی نقص کرده اند و

نسبت به بعضی دیگر نکرده اند ؟ پس مادامی

که قانون شهریه و مستمریات به قوت خود

باقی است فرق نمی کند چه حقوق بر در

وزارت خارجه باشد چه در وزارت داخله

در هر جا باشد مشمول آن قانون است ۰

دلیل ندارد بعضی افراد را خارج کنند

ما پنج نفر هم باید مثل آنها باشیم مخبر

محترم هم تشریف دارند بنده عرض کردم

حالا که اساسی بدست آمده که وزارت خارجه

در هر دوره آمده و بیک بیاناتی که این

شخص هم چون خدمت کرده است و فلان

مزایا را دارد از تحت قانون شهریه بیرون

کرده اند و از آن قانونی که بزحمت از

مجلس گذشته عده را خارج کردند و این

ایراد پنج نفر اعضاء وزارت خارجه هم

محققاً وارد است و ایراد قانونی میکنند و

ما باید بر گردیم و همان قانون مستمریات

و شهریه که از مجلس گذشته درست کنیم و

آنجاهائی که نقض شده است درست کنند

و بر گردانند اینک بر افراد نقص بیفزائیم

و اگر مورد نقض نیست ناست نیست و پنج مورد

کنیم غیر باین بیست تاراهم مشمول قانون

کنیم بنده این عرض را در کمیسیون هم کردم

ولی اکثریت حاصل نشد نه نفر بودند پنج نفر

رای دادند و چهار نفر در اقلیت ماندیم بنابر

این حالا هم عرض میکنم بایک مرارت فوق

العاده کمیسیون قدیم زحمت کشید و قانون

مستمریات را تمام کرد خوبست آن قانون

را محترم بشماریم و هر روز یک بیانات و

مستثنائاتی برای آن قائل نشویم تا قانون

عمومیت نداشته باشد قانونیت پیدا نمیکند

و به این جهت است که بنده مخالفم

اقبال السلطان (مخبر) - آقای

آقا سید یعقوب اظهارات این پنج نفر را آن

طوری که بوزارت خارجه اظهار کرده اند

و وزارت خارجه بمجلس پیشنهاد نموده و به

کمیسیون ارجاع شده مقصود آنها را خوب

بیان نفرمودند

البته قانون مستمریات و شهریه بقوه

خودش باقی است هیچ نقضی در آن دو قانون

پیدا نشده و این لایحه هم که پیشنهاد شده

نقض آن دو قانون نیست اگر آقای آقا سید

یعقوب بخاطر بیاورند در او اخیر حوت

وقتیکه حق منتظرین خدمت وزارت خارجه

را به مجلس تقدیم کردند این مذاکرات در

بین آمد بعضی از آقایان نمایندگان خواستند

حقوق منتظرین خدمت وزارت امور خارجه

را ما مانند شهریه محسوب دارند و تومانی

چهار قران کسر شود

از طرف بعضی از آقایان و مخصوصاً

از طرف دولت دفاع کردند و گفتند اینها

شهریه نیست و حقوق انتظار خدمت است

بآنها داده میشود تا در موقع احتیاج و در

موقتی که کار پیدا میشود به آنها کار رجوع

کنند و شهریه نیست که بلاعوض پول آنها

داده شود و مشمول این ماده قانونی باشد که

تومانی چهار قران کسر کند در این مجلس

سه قانون وضع شد یکی برای مستمریات

یکی برای شهریه یکی هم برای منتظرین

خدمت وزارت خارجه

باقی است فرق نمی کند چه حقوق بر در

وزارت خارجه باشد چه در وزارت داخله

در هر جا باشد مشمول آن قانون است ۰

دلیل ندارد بعضی افراد را خارج کنند

ما پنج نفر هم باید مثل آنها باشیم مخبر

محترم هم تشریف دارند بنده عرض کردم

حالا که اساسی بدست آمده که وزارت خارجه

در هر دوره آمده و بیک بیاناتی که این

شخص هم چون خدمت کرده است و فلان

مزایا را دارد از تحت قانون شهریه بیرون

کرده اند و از آن قانونی که بزحمت از

مجلس گذشته عده را خارج کردند و این

ایراد پنج نفر اعضاء وزارت خارجه هم

محققاً وارد است و ایراد قانونی میکنند و

ما باید بر گردیم و همان قانون مستمریات

و شهریه که از مجلس گذشته درست کنیم و

آنجاهائی که نقض شده است درست کنند

و بر گردانند اینک بر افراد نقص بیفزائیم

و اگر مورد نقض نیست ناست نیست و پنج مورد

کنیم غیر باین بیست تاراهم مشمول قانون

کنیم بنده این عرض را در کمیسیون هم کردم

ولی اکثریت حاصل نشد نه نفر بودند پنج نفر

رای دادند و چهار نفر در اقلیت ماندیم بنابر

این حالا هم عرض میکنم بایک مرارت فوق

العاده کمیسیون قدیم زحمت کشید و قانون